

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Cześć XI. — Wydana i rozesłana dnia 1. lutego 1895.

Treść: **№ 21.** Ustawa urządzająca wypoczynek niedzielny i świąteczny w przedsiębiorstwach przemysłowych.

21.

Ustawa z dnia 16. stycznia 1895,

urządzająca wypoczynek niedzielny i świąteczny w przedsiębiorstwach przemysłowych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiamy co następuje:

§. 1.

Na miejsce §. 75go ustawy z dnia 8. marca 1885 (Dz. u. p. Nr. 22), którą ustawa przemysłowa została zmieniona i uzupełniona, wydają się następujące postanowienia:

Artykuł I.

Wszelka praca przemysłowa ma być w niedzielę zawieszona.

Artykuł II.

Wypoczynek niedzielny rozpoczynać się ma każdej niedzieli najpóźniej o godzinie 6 zrana a to jednocześnie dla wszystkich robotników każdego przedsiębiorstwa i trwać powinien najmniej 24 godziny.

Artykuł III.

Od postanowienia artykułu I. i II. wyjątkują się:

1. Prace około czyszczenia i utrzymania w dobrym stanie lokali przemysłowych i przyrządów warsztatowych podejmowane, od których zależy regularna ciągłość własnego lub cudzego przedsiębior-

stwa a które bez istotnego przerwania ruchu lub bez niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia robotników nie mogą odbywać się w dniach powszednich;

2. potrzebny dozór nad urządzeniami ruchu;

3. prace około spisania inwentarza a to raz na rok;

4. prace nieodwloczne przemijające, które wykonane być muszą albo ze względów publicznych, mianowicie ze względów policyi bezpieczeństwa albo w przypadkach koniecznej potrzeby;

5. prace osobiste przedsiębiorcy przemysłowego, o ile takowe odbywają się bez pomoconika i nie publicznie.

Artykuł IV.

Przemysłowcy, zatrudniający robotników w niedzielę przy pracach tych rodzajów, które w artykule III, 1, 2, 3 i 4 są wzmiankowane, obowiązani są utrzymywać wykaz, w którym odnośnie do każdej z osobna niedzieli zapisywać mają nazwiska zatrudnianych robotników, miejsce i czas ich zatrudnienia, tudzież rodzaj wykonanej pracy. Wykaz ten dawać należy do przejrzania Władzy przemysłowej i inspektorowi przemysłowemu na żądanie.

Co do prac w artykule III, punkt 3 i 4 wzmiankowanych, przedsiębiorca przemysłowy jest nadto obowiązany uwiadomić o podjęciu takowych, jeszcze przed ich rozpoczęciem Władzę przemysłową. Jeżeli dopiero w niedzielę zajdzie potrzeba rozpoczęcia lub dalszego odbywania takiej pracy, uwiadomienie przesłać należy do Władzy przemysłowej najpóźniej zaraz po jej ukończeniu.

Uwiadomienia te są wolne od stępla.

Oddanie uwiadomienia na c. k. pocztę uważa się za dopełnienie obowiązku uwiadomienia Władzy przemysłowej.

W obu przypadkach Władza przemysłowa ma sprawdzić, czy zachodziły warunki ustawowe do podjęcia tych prac.

Artykuł V.

O ile prace w artykule III pod 1, 2 i 4 wzmiankowane nie pozwalają robotnikom uczęszczać na nabożeństwo przedobiednie, przedsiębiorcy przemysłowi obowiązani są każdemu robotnikowi przy tych pracach zatrudnianemu zostawić następnej niedzieli taki czas wolny, żeby mógł znajdować się na nabożeństwie przedobiedniem.

Jeżeli prace, w artykule III pod 1, 2 i 4 oznaczone, trwają dłużej niż trzy godziny, robotnikom tym dać należy wypoczynek najmniej dwudziesto-czterogodzinny bądź następnej niedzieli, bądź też — jeżeli ze względu na bieg przedsiębiorstwa jest to niemożliwe, — w dniu powszednim, albo po sześć godzin trwający w dwóch dniach tygodnia.

Artykuł VI.

Minister handlu mocen jest w porozumieniu z interesowanymi Ministrami dozwolić drogą rozporządzenia pracy przemysłowej także w niedzielę poszczególnym kategoriom przemysłu, w których ze względu na ich rodzaj przerwa ruchu lub odłożenie pewnej pracy jest niemożliwe lub w których ruch w niedzielę jest konieczny ze względu na potrzeby ludności bądź codzienne bądź objawiające się zwłaszcza w niedziele lub ze względu na obrót publiczny.

W gałęziach przemysłu w niustającym ruchu będących, którym praca niedzielna jest dozwolona, ograniczać się ma takowa zawsze do czynności łączących się bezpośrednio z właściwym niustającym ruchem, w innych zaś gałęziach przemysłu, wyjątkowi niniejszego artykułu podlegających, zawsze do prac w rozporządzeniu wyraźnie dozwolonych, podczas gdy wszystkie inne prace, mianowicie przygotowawcze lub wszelkie inne poboczne i pomocnicze mają być zawieszane.

Prace niedzielne, tym rodzajom przemysłu dozwolone i warunki, pod którymi się ich dozwala, mają być uregulowane a względnie przepisane dla wszystkich przedsiębiorstw tego samego rodzaju jednakowo i z uwzględnieniem przepisów artykułu V co do dnia wypoczynku zastępczego.

Odnośne postanowienia zamieścić należy w Porządku robotniczym a według okoliczności wywiesić w stosownem miejscu pracowni w językach w kraju używanych.

Artykuł VII.

O ile w poszczególnych kategoriach przemysłu produkcyjnego, których wykonywanie w niedzielę jest konieczne dla zaspokojenia potrzeb ludności bądź codziennych, bądź objawiających się zwłaszcza w niedzielę, chodzi przeważnie o stosunki miejscowe ze zwyczajów i obyczajów wynikające, interesowane Ministerstwa mogą oznaczenie i ustanowienie potrzebnych wyjątków od przepisanego wypoczynku niedzielnego poruczyć Władzom administracyjnym krajowym.

Odnośne gałęzie przemysłu wymienić należy w rozporządzeniu, które wydane być ma na zasadzie artykułu VI.

Przy ustanawianiu co do tych gałęzi przemysłu wyjątków, które dla poszczególnych gmin lub miejsc mogą być odmienne, uwzględniać należy przepisy artykułu V, tyżące się dnia wypoczynku. Wyjątki ustanawia się po wysłuchaniu odnośnych gmin i stowarzyszeń. Odnośne postanowienia zamieścić także należy w Porządku robotniczym albo według okoliczności wywiesić w stosownem miejscu pracowni w językach w kraju używanych.

Artykuł VIII.

Władze administracyjne krajowe w Galicyi i na Bukowinie upoważnione są dozwalać w swoich obszarach administracyjnych lub częściach onychże pracy niedzielnej w przemyśle produkcyjnym pod tym warunkiem, że odnośni przedsiębiorcy przemysłowi i wszyscy ich pomocnicy dopełniać będą przepisu o zawieszaniu pracy na dwadzieścia cztery godziny regularnie w innym dniu tygodnia stosownie do swego wyznania i że pracy niedzielnej nie będą wykonywali publicznie.

Przemysłowcy, używający pomocników do takiej pracy niedzielnej, obowiązani są utrzymywać wykaz w artykule IV, ustęp 1 wzmiankowany i tenże dawać do przejrzania Władzy przemysłowej, jakoteż inspektorowi przemysłowemu na żądanie.

Artykuł IX.

W przemyśle handlowym praca niedzielna około wykonywania onegoż dozwolona jest najwięcej przez sześć godzin.

Godziny, w ciągu których praca niedzielna jest dozwolona, ustanawiają Władze administracyjne krajowe po wysłuchaniu odnośnych gmin i stowarzyszeń.

Stowarzyszeniom służy prawo podawania do Władzy administracyjnej krajowej za pośrednictwem Władzy przemysłowej I. instancyi wniosków co do ograniczenia pracy niedzielnej dla odnośnego prze-

mysłu, wygotowanych na podstawie uchwały wydanej przez zgromadzenie stowarzyszenia.

Co do pewnych niedziel, w których szczególnie stosunki wymagają rozszerzenia ruchu handlowego, jak np. w czasie świąt Bożego narodzenia, co do dni poświęconych czci patronów krajowych itp., Władze administracyjne krajowe mogą po wysłuchaniu odnośnych gmin i stowarzyszeń pozwolić na powiększenie aż do dziesięciu ilości godzin, w których przemysł handlowy wolno wykonywać. Pozwolenie to a mianowicie w wymiarze aż do dziesięciu godzin ma być udzielone bądź co bądź na niedzielę przed Bożem narodzeniem a gdy wilia wypada w niedzielę, także na ten dzień. Władze administracyjne mogą również ze względu na szczególne stosunki miejscowe, jakoto do sprzedaży przedmiotów nabożeństwa w miejscach odpustowych, tudzież żywności w miejscach wycieczek, w dworcach kolei itp. pozwolić na powiększenie aż do dziesięciu ilości godzin, w ciągu których przemysł handlowy może być wykonywany, bądź co do wszystkich niedziel, bądź co do niedziel pewnych pór roku lub w jakimkolwiek innym okresie czasu.

Władze administracyjne krajowe mogą nakazać w osadach, mających mniej niż 6000 mieszkańców, do których ludność okoliczna schodzi się w niedzielę dla zaspokojenia swoich potrzeb, pozwolić na powiększenie aż do ośmiu ilości godzin, w ciągu których przemysł handlowy może być wykonywany a to bądź co do wszystkich niedziel, bądź co do niedziel pewnych pór roku. Pomocników jednak wolno w tych przedsiębiorstwach handlowych zatrudniać tylko w granicach wymiaru w ustępie 1 oznaczonego.

Ilość godzin, w ciągu których praca niedzielna w przemyśle handlowym jest dozwolona, może być dla rozmaitych gałęzi handlu i dla poszczególnych gmin lub części gmin odmiennie ustanowiona.

W niedziele zostawiać należy robotnikom ze względu na ich wyznaczenie czas potrzebny do uczęszczania na nabożeństwo przedobiednie.

W tych godzinach, w ciągu których praca niedzielna około wykonywania handlu nie jest dozwolona, drzwi wchodowe do lokali przedsiębiorstwa, przeznaczonych do przyjmowania publiczności, powinny być zamknięte.

Artykuł X.

W tych przedsiębiorstwach handlowych, w których służbie pomocniczej nie może być dany wypoczynek niedzielny od godziny 12 w południe bez przerwy aż do rozpoczęcia czynności w dniu następnym trwający, zostawić należy w zamian każdą całą drugą niedzielę wolną, albo, jeżeli to jest nie-

możliwe, wyznaczyć jej na wypoczynek pół dnia powszedniego.

Artykuł XI.

O ile według postanowień artykułu IX wykonywanie przemysłu handlowego ma być w niedzielę zawieszona, także ci przedsiębiorcy przemysłu handlowego, którzy nie zatrudniają robotników, nie powinni wykonywać przemysłu handlowego a względnie nie powinni trzymać otworem drzwi do lokali przemysłowych przeznaczonych do przyjmowania publiczności.

Artykuł XII.

Przepisy dotyczące się wypoczynku niedzielnego w przemyśle handlowym stosują się także do przemysłu produkcyjnego, gdy tenże ma prawo sprzedawania swoich towarów, o ile sprzedaż taka nie jest urządzona osobno na zasadzie artykułu VI, a względnie VII, jakoteż do handlu obnośnego (§. 60 ustawy przemysłowej) i do obrotu targowego.

Artykuł XIII.

Przepisy wydawane przez Władze administracyjne krajowe na zasadzie artykułów VII, VIII i IX mają być komunikowane z końcem każdego ćwierćroczna Ministrowi handlu, który w porozumieniu z innymi Ministrami może zarządzić zmiany w tych przepisach.

Artykuł XIV.

W dniach świątecznych zostawiać należy robotnikom z uwzględnieniem ich wyznaczenia czas potrzebny do uczęszczania na nabożeństwo przedobiednie.

§. 2.

Wykroczenia przeciwko postanowieniom tak ustawy niniejszej jak i przepisów wykonawczych na podstawie onejże wydanych, karane będą według postanowień karnych ustawy przemysłowej.

§. 3.

Ustawa niniejsza nabywa mocy obowiązującej w trzy miesiące po jej ogłoszeniu.

§. 4.

Ministrowi handlu i Ministrowi spraw wewnętrznych poruczam wykonanie ustawy niniejszej w porozumieniu z Ministrem wyznań i oświaty.

Budapeszt, dnia 16. stycznia 1895.

Franciszek Józef r. w.

Windisch-Graetz r. w.

Bacquehem r. w.

Wurmbrand r. w.

Madeyski r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzić będzie nakładem c. k. Drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, w jej Składzie dzielnica I., Singerstrasse Nr. 26 także w roku 1895 w języku niemieckim, włoskim, czeskim, polskim, ruskim, słoweńskim, kroackim i rumuńskim.

Cena prenumeracyjna egzemplarza Dziennika ustaw państwa w każdym z tych ośmiu języków, za cały **rocznik 1895**, który można odbierać osobiście lub będzie posyłany pocztą bezpłatnie, wynosi **3 zł.**

Prenumeruje się w Składzie c. k. Drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, dzielnica I., Singerstrasse Nr. 26, gdzie można kupować także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Nabywający odrazu całe **dziesięciolecie** lub **kilka dziesięcioleci** Dziennika ustaw państwa w języku **niemieckim**, płaca:

Za dziesięciolecie 1849 do 1858 włącznie . . . 25 zł.	Za dziesięciolecie 1869 do 1878 włącznie . . . 16 zł.
" " " 1859 " 1868 " " " 12 " "	" " " 1879 " 1888 " " " 20 "
Za cztery dziesięciolecia 1849 do 1888 włącznie . . . 60 zł.	

W innych językach:

Za dziesięciolecie 1870 do 1879 włącznie . . . 16 zł.	Za dziesięciolecie 1880 do 1889 włącznie . . . 20 zł.
Za dziesięciolecia 1870 do 1889 włącznie . . . 30 zł.	

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** dostać można począwszy od roku 1895:

Rocznik 1849 za . . .	2 zł. 10 c.	Rocznik 1865 za . . .	2 zł. — c.	Rocznik 1881 za . . .	2 zł. 20 c.
" 1850 " . . .	5 " 25 "	" 1866 " . . .	2 " 20 "	" 1882 " . . .	3 " — "
" 1851 " . . .	1 " 30 "	" 1867 " . . .	2 " — "	" 1883 " . . .	2 " 50 "
" 1852 " . . .	2 " 60 "	" 1868 " . . .	2 " — "	" 1884 " . . .	2 " 50 "
" 1853 " . . .	3 " 15 "	" 1869 " . . .	3 " — "	" 1885 " . . .	1 " 80 "
" 1854 " . . .	4 " 20 "	" 1870 " . . .	1 " 40 "	" 1886 " . . .	2 " 30 "
" 1855 " . . .	2 " 35 "	" 1871 " . . .	2 " — "	" 1887 " . . .	2 " 50 "
" 1856 " . . .	2 " 45 "	" 1872 " . . .	3 " 20 "	" 1888 " . . .	4 " 20 "
" 1857 " . . .	2 " 85 "	" 1873 " . . .	3 " 30 "	" 1889 " . . .	3 " — "
" 1858 " . . .	2 " 40 "	" 1874 " . . .	2 " 30 "	" 1890 " . . .	2 " 70 "
" 1859 " . . .	2 " — "	" 1875 " . . .	2 " — "	" 1891 " . . .	3 " — "
" 1860 " . . .	1 " 70 "	" 1876 " . . .	1 " 50 "	" 1892 " . . .	5 " — "
" 1861 " . . .	1 " 50 "	" 1877 " . . .	1 " — "	" 1893 " . . .	3 " — "
" 1862 " . . .	1 " 40 "	" 1878 " . . .	2 " 30 "	" 1894 " . . .	3 " — "
" 1863 " . . .	1 " 40 "	" 1879 " . . .	2 " 30 "		
" 1864 " . . .	1 " 40 "	" 1880 " . . .	2 " 20 "		

Rocznik 1894 będzie można dostać dopiero wtedy, gdy wyjdą skorowidze do wydania w odpowiednim języku.

Roczniki wydań w innych siedmiu językach od 1870 aż do 1894 włącznie dostać można po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

NB. Posyłki Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły **niezupełne**, reklamować należy najpóźniej w **przebiegu czterech tygodni** wprost w c. k. Drukarni nadwornej i rządowej w Wiedniu, dzielnica III, Rennweg Nr. 16.

Po upływie tego terminu pojedyncze części Dziennika ustaw państwa będzie można dostać tylko za **opłatą należycie handlowej** ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.).

Ponieważ wszystkie roczniki 1849 aż do 1894 włącznie wydania niemieckiego i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach (1870 aż do 1894 włącznie) są całkowicie uzupełnione, przeto począwszy od roku 1895 będzie można nabyć w c. k. Drukarni nadwornej i rządowej nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 1 c.) i tym sposobem uchylona została trudność **uzupełniania zdefektowanych roczników** Dziennika ustaw państwa a zarazem ułatwione zostało zestawianie podług materij.